

Nr 664

Av herrar Nordgren och Edlund, om begränsning av verksamheten vid statens pris- och kartellnämnd.

(Lika lydande med motion nr 547 i Första kammaren)

Den statliga övervaknings- och utredningsverksamheten med avseende på pris- och konkurrensförhållandena inom näringslivet har utformats med utgångspunkt från det allmänt erkända förhållandet, att en effektiv konkurrens företagen emellan utgör den bästa prisregulatorn och att statsmakternas aktivitet på detta område därför skall inskränkas till att motverka sådana företeelser inom näringslivet, som kan motverka en dylik konkurrens.

Förhållandena på pris- och konkurrensområdet har sedan länge varit föremål för statsmakternas intresse. Den första mera kontinuerliga verksamheten tillkom som en följd av att riksdagen år 1946 antog lagen om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet. I samband härmed upprättades inom kommerskollegium en särskild byrå, monopolutredningsbyrån, med uppgift att registrera konkurrensbegränsande överenskommelser och utföra särskilda undersökningar på prisområdet. Genom riksdagens beslut år 1953 om lagen om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet inrättades även näringsfrihetsrådet (NFR) och ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor (NO) med uppgift att genomföra de förhandlingar med vederbörande företag, som den vidgade lagstiftningen möjliggjorde, i syfte att undanröja skadliga verkningar av konkurrensbegränsningar. År 1956 godkände riksdagen tillskapandet av ett nytt självständigt organ, statens pris- och kartellnämnd (SPK), vilket skulle följa prisutvecklingen inom näringslivet och registrera konkurrensbegränsande överenskommelser samt utföra särskilda undersökningar rörande pris- och konkurrensförhållanden. Samtidigt avvecklades statens priskontrollnämnd och den omnämnda utredningsverksamheten inom kommerskollegium. SPK har sedermera erhållit betydande personalförstärkningar främst i samband med omsättningskattens införande år 1960 och senare i anledning av de åtgärder, som föreslogs i 1960 års prisövervakningskommittés betänkande »Effektivare prisövervakning», varigenom antalet anställda vid SPK numera uppgår till ca 110 personer.

Vid en bedömning av den här ifrågavarande statliga verksamheten bör till en början konstateras att allmän enighet råder om såväl målsättningen för verksamheten som dennas principiella utformning. Lika ovedersägligt

torde det vara, att omfattningen av verksamheten måste bedömas med hänsyn till den rådande konkurrenssituationen på marknaden och sålunda göras till föremål för fortlöpande översyn. En sådan översyn framstår i dagens läge som en angelägen uppgift, särskilt som de senaste årens allmän-ekonomiska utveckling inneburit en förändring av konkurrensförhållandena i en helt annan riktning än vad personalförstärkningarna vid SPK år 1960 och år 1961 givit uttryck för. Med ökande utbud har en ur köparnas synpunkt allt gynnsammare relation mellan tillgång och efterfrågan uppstått. Samtidigt har olika strukturförskjutningar på marknaden inträffat som en följd bl. a. av den fortsatta tullavtrappningen gentemot övriga EFTA-länder och av den allt snabbare utvecklingen av nya distributionsmetoder. Vinstmarginalerna har härigenom blivit allmera pressade inom hela näringslivet och några förväntningar om högre räntabilitet i det aktuella konkurrensläget kan knappast hysas.

Det kan också påpekas, att även de av SPK företagna undersökningarna gett belägg för den hårda konkurrensen inom näringslivet och att antalet ärenden, som varit föremål för behandling av NFR och NO, varit ringa.

Redan en allmän översikt av konkurrenssituationens förändringar under de senaste åren understryker sålunda enligt vår mening att en viss minskning av den inom SPK bedrivna övervaknings- och utredningsverksamheten är möjlig i dagens läge. En dylik avveckling bör redan nu kunna beslutas med avseende på de vid 1961 års riksdag tillkomna befattningarna men torde också utan men för verksamhetens syfte kunna göras mera omfattande. SPK bör därför erhålla uppdrag att internt utföra en sådan angelägenhetsgradering av sina arbetsuppgifter, att Kungl. Maj:t till årets höst-riksdag kan framlägga förslag om en ytterligare minskning av nämndens verksamhet från den 1 januari 1965. Redan vid den förstnämnda begränsningen av verksamheten bör en besparing av 340 000 kr. för helt budgetår kunna påräknas.

Under återopande av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte

A. för budgetåret 1964/65 till statens pris- och kartell-nämnd anvisa

1. Avlöningar: ..... 2 674 000 kr.
2. Omkostnader: ..... 393 000 kr.;

B. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte vid detta års höstriksdag framlägga förslag om en ytterligare begränsning av verksamheten vid statens pris- och kartellnämnd fr. o. m. den 1 januari 1965.

Stockholm den 26 januari 1964

Hans Nordgren

Dag R. Edlund